

OPENDOEK

MAGAZINE

voor mensen met passie voor theater

MYTHES EN LEGENDES

**MIJN LEVEN, EEN MUZIKALE
ODE AAN HET LIMBURGSE
MIJNVERLEDEN**

**INTERVIEW MET ACTEUR
LUK DE KONINCK:
“IK HEB HET GEVOEL
DAT HET BESTE NOG
MOET KOMEN”**

**RECENSIES IN
HET VRIJETIJDS THEATER:
EEN GOED IDEE?**

INHOUD

3	Edito
4	De Muze: MIJN Leven
9	Column
14	Kunstenaars in de coulissen: de recensent
18	Splitscreen
26	De Souffleurs
27	Repertoire
29	Dialoog

10	De betovering van Afrikaanse vertelkunst <i>Balanceren tussen improviseren en het collectief geheugen</i>
13	Het pleidooi <i>Frank Wertelaers pleit ervoor om Romeo en Julia in de kou te laten staan</i>
20	Levende legende <i>Acteur Luk De Koninck blikt tevreden terug</i>
24	Zo schrijf je een goed verhaal <i>De held op avontuur</i>
30	Louder Together <i>Antwerpen als podium voor de wereld</i>

4

21

30

Mathieu Lonbois

EDITO

OPNIEUW EN OPNIEUW

Lieve lezer

In maart zat ik voor mijn 30^e verjaardag in het Lyric Theatre in Londen. Ik had mezelf een ticket voor *Hadestown* cadeau gedaan, de musical die het oude verhaal van Orpheus en Eurydice opnieuw tot leven zingt.

Ik betaalde - hou je vast - 170 pond. Een impulsaankoop die een stuk goedkoper was geweest als ik mijn trip wat beter gepland had. Maar goed, ik had wel een prachtig zicht op de scène.

Zoveel geld voor zo’n oud verhaal? Je verklaart me misschien gek, en de kans bestaat dat je gelijk hebt. Maar voor mij was het elke penny waard.

Ik ben classicus van opleiding, en zelfs aan de universiteit zette ik oud-Grieks koppig verder. Het waren de mythen die mij als twaalfjarige binnentrokken en me nooit meer hebben losgelaten. Ze fluisteren tegen ons, over een kloof van duizenden jaren diep.

Hey, jij daar, met je o zo bijzondere problemen. Denk je nu echt dat je zo speciaal bent? Wat jij voelt, bezong ik eeuwen geleden al.

Daarom grijpen we zo graag terug naar die oude Grieken. Collectief Lazarus trekt rond met Troje. NTGent wijdde een heel seizoen aan de klassieken. Hollywood pakt deze zomer uit met *The Odyssey*. En dan zwijg ik nog over de talloze bewerkingen die in het vrijetijdstheater circuleren.

In *Hadestown* zingen ze het al: *It’s an old tale from way back when / But we’re gonna sing it again and again.*

Opnieuw en opnieuw. Niet vanuit vermoeidheid, maar vanuit het geloof dat een oud verhaal toch iets kan verschuiven - als je het maar hard genoeg tegen het licht houdt.

To know how it ends / And still begin to sing it again / As if it might turn out this time.

Tegen beter weten in hopen we dat Orpheus dit keer niet omkijkt. Dat hij Eurydice mee naar boven krijgt. Dat zal nooit gebeuren. Maar deze prachtige tekst van Anaïs Mitchell stipt terloops een opdracht aan voor wie vandaag met oude mythen werkt. Als we ze brengen, moeten we proberen een kier te maken waar nog geen licht binnenviel.

Denk na waarom je een mythe brengt en haal ze naar de 21^e eeuw. Geef stoffige personages een frisse stem, schrap die seksistische mop. Je stuk wordt er alleen maar rijker van. Enkel zo blijven die verhalen waardevol, opnieuw en opnieuw.

En tegelijk: soms is een verhaal uitverteld.

Dat van mij, als hoofdredacteur van OPENDOEK-magazine, is er zo eentje. Achttien edities lang mocht ik meeschrijven aan een blad dat ik met trots - en veel plezier - achterlaat. Nu trek ik verder. Dit blad laat ik met een gerust hart achter bij Thomas en Annelies.

Dankjewel, fijne redacteurs, voor jullie enthousiasme en de warme samenwerking. En bovenal: bedankt, lieve lezer, voor je kostbare aandacht.

Veel leesplezier!

MATHIEU LONBOIS
Hoofdredacteur OPENDOEK-magazine

COLOFON:
Redactieadres: OPENDOEK – Italiëlei 6, 2000 Antwerpen
Tel. 03 222 40 90 – redactie@opendoek.be – www.opendoek.be
Directeur OPENDOEK: Joke Quaghebeur
Eindredactie en coördinatie:
Siebe Nicolaï
Hoofdredactie: Mathieu Lonbois
Verantwoordelijke uitgever: Joke Quaghebeur
p/a OPENDOEK, Italiëlei 6, 2000 Antwerpen
Ontwerp: un’dercast – Layout: Sophie Loomans
Coverfoto: 'Cloaca' - de WAANzin © Alain Vanhove
Druk: Bema Graphics
Periodiciteit: verschijnt 4× per jaar – Oplage: 18.000
ISSN NR 1377/9478 – Volgend nummer: oktober 2026

Met steun van:

DE MUZE: Beringen, de ziel van de mijnstreek

**MIJN Leven, een muzikale ode aan
het Limburgse mijnverleden**

In De Muze laten we opmerkelijke theatermakers aan het woord die ons kunnen inspireren. Deze keer zijn dat die van de musical MIJN Leven, waarin ervaren en minder ervaren acteurs samen in een weinig gekend hoofdstuk van onze geschiedenis duiken. De makers gingen aan de slag met verhalen van Italiaanse mijnwerkers die in de jaren vijftig en zestig naar het Limburgse Beringen kwamen, met een koffer vol (valse?) hoop. “We willen deze verhalen doorvertellen aan toekomstige generaties.”

Michiel De Meyer – 32 jaar – schrijver van de musical – bekend van verschillende musicals (*De 3 Biggetjes*, *Mamma Mia*, *Daens*, *Red Star Line...*), *Thuis*, *Samson & Marie*

Remi De Smet – 24 jaar - regisseur van de musical – bekend van acteerwerk in onder andere *14-18 de musical*, *Wickie De Viking*, *Piet Piraat*

Valerie Vanhelden – 29 jaar – afkomstig uit Hasselt - *MIJN Leven* is haar eerste grote voorstelling

Heb jij als Limburger dan toch nog iets bijgeleerd via deze musical?

Valerie: “Zeker, ik herinner me echt niet alles. Het is vooral ook confronterend om te zien hoe mensen van ver naar hier kwamen met de hoop op een beter leven, om dan later te ontdekken dat het toch niet zo rooskleurig was. Ik vind het daarbij heel boeiend dat ik zelf in de huid van een personage kruip. Ik sta in het ensemble en speel de cover van een van de hoofdrollen, Donna. Ze is een krachtige vrouw met een belangrijk verhaal. Ik ben er trots op dat ik haar mee een stem mag geven. Het was geen makkelijk leven hier, ze moest moeilijke keuzes maken voor zichzelf en haar omgeving. Stilstaan bij die kleine verhalen, die persoonlijke struggles, dat maakt het heel echt.”

Hoe kwamen jullie op het idee om net dit verhaal te vertellen?

Michiel: “De mensen achter AMUSE (een creatieve organisatie met onder andere drie showkoren, red.) contacteerden me met de vraag om een verhaal te schrijven over de mijnen in Beringen. Ik bracht een bezoek aan de Mijnekathedraal en het Mijnmuseum, en daar verzamelde ik verhalen die ik daarvoor kon gebruiken. De voorstelling is dus gebaseerd op waargebeurde feiten, al hebben we die overgoten met een romantisch sausje.”

Remi: “Hier in Beringen voel je op elke straathoek dat dit mijnverleden nog altijd heel hard leeft bij de mensen. Hun legendarische verhalen willen we ook doorgeven aan toekomstige generaties.”

Michiel: “De voorstelling vult zo ergens ook een gat. In Groot-Brittannië heb je de musical *Billy Elliot* die gaat over de sluiting van de mijnen, maar in België kan ik me daar weinig voorstellingen over herinneren. Nochtans is dit een groot deel van onze geschiedenis. Zeker hier in Limburg, dus ook voor mij als niet-Limburger was er veel nieuws te ontdekken.”

Valerie: “Ik kom zelf uit Hasselt, dus wist ik wel al een en ander over het mijnverleden van Beringen. Een aantal historische feiten uit de musical herinner ik me vaag vanop de schoolbanken.”

Stilstaan bij die kleine verhalen, die persoonlijke struggles, dat maakt het heel echt.”

VALERIE VANHELDEN

Remi: “Absoluut. Maar we vertellen niet alleen maar kommer en kwel. We volgen heel verschillende personages die allemaal hun eigen link hebben met de mijnen, maar toch wel een heel andere sociale klasse en achtergrond hebben. Die verscheidenheid vind ik zo sterk aan het scenario van Michiel.”

Michiel: “Ook al was het heel zwaar en hadden ze een heftig leven, uiteindelijk waren veel mijnwerkers echt trots op wat ze deden. Dat hoor je ook in de verhalen die ze zelf met passie vertellen. Het mijnleven was niet per se slecht. Dat was gewoon hun leven, en dat is ook waarom iedereen op straat kwam toen de overheid besloot de mijnen te sluiten. Vandaar ook de titel van de musical.”

Met alleen maar een geschiedenisboek in de hand schrijf je geen goede musical.

REMI DE SMET

Jullie verhaal draait om de Italiaanse gemeenschap. Hebben jullie met hen samengewerkt om dit verhaal te vertellen

Michiel: “Het is niet zo dat we bijvoorbeeld met handelaars uit de buurt hebben samengewerkt, maar we hebben onze research goed gedaan, onder andere via de museumbezoeken. Er zit ook iemand in de ploeg die de Italiaanse teksten die in het scenario voorkomen checkt op correctheid.”

Remi: “Je kan niet zomaar eender wat schrijven als je je baseert op de geschiedenis. Het is belangrijk dat dit verhaal waarachtig wordt verteld. We zijn er dan ook heel respectvol mee omgegaan, maar het moet geen geschiedenisles worden. Met alleen maar een geschiedenisboek in de hand schrijf je geen goede musical. Je moet mensen meesleuren in een verhaal, en daar heb je ook andere aspecten voor nodig dan feiten alleen. Die artistieke vrijheid mogen we onszelf gunnen.”

Ook de locatie ademt geschiedenis. De voorstelling speelt zich af in de indrukwekkende Mijncathedraal, belangrijk erfgoed voor de arbeidersgemeenschap hier. Was die plek een must?

Remi: “Ja, voor ons wel.”

Michiel: “Bij mijn eerste bezoek al was het duidelijk dat ik hiermee verder wilde. Maar waar we bij 14-18 of 40-45 uitzonderlijk grote budgetten hadden, zeker voor België, hadden we dat hier niet. Toch heb ik ook *MIJN Leven* geschreven met gelijkaardige budgetten in mijn hoofd, en dat zegt Remi ook vaak tegen mij...”

Van zodra iemand zijn mijnoverall aantrok en zijn helm opzette, waren de verschillen weg. Daar zit iets superschoons in.

MICHIEL DE MEYER

Remi: (pikt in) “... jij hebt dit niet voor een klein zaaltje geschreven.”

Michiel: “Alleen zo maak je vette dingen. Ik wil niet iets schrijven met in mijn hoofd: ‘Er is toch geen budget voor’. Neen, ik wil groots denken. En dan is het aan Remi om dat groots aan te pakken, en dat doet hij ook. Als je gaat kijken zal je ervan schrikken hoe zot het er zal uitzien ondanks onze beperkte middelen. We zijn allemaal enthousiaste jonge wolven die laten zien wat we kunnen. Het is trouwens extra straf van AMUSE dat ze voor hun eerste grote productie meteen voor locatietheater willen gaan.”

Remi: “De locatie is een uitdaging, maar tegelijkertijd een groot cadeau. Het voelt allemaal zo episch en groots, al hebben we voor creatieve oplossingen moeten zorgen. Dit is geen standaard schouwburg en dat maakt het net spannend.”

Michiel: “Ik heb niet altijd mijn zin gekregen. Ik had gevraagd of we rijdende tribunes konden fiksen, maar die zijn er helaas niet gekomen.” (lacht)

Remi: “Daarvoor is de kerk te smal. Maar we hebben iets anders spectaculairs.”

Michiel: (vult aan) “Ja, onze acteurs en actrices.”

Valerie, het is jouw eerste grote productie. Hoe voelt het om hier deel van uit te maken?

Valerie: “Heel spannend. Twee vriendinnen die al bij AMUSE zaten, hadden me gevraagd of dit niks voor mij was. Ik kon me er toen niets bij voorstellen, ik wist niks over de inhoud of over het niveau, maar ik heb gewoon audities gedaan. Uiteindelijk blijkt het allemaal veel groter dan gedacht en nu sta ik plots in iets waar ik met veel fierheid met vrienden en familie over praat.”

Dan zal het wel extra uitdagend zijn om een Italiaanse vrouw te spelen en een stukje van die taal onder de knie te krijgen?

Valerie: “Ik heb eigenlijk nog maar een keer tijdens de doorloop de rol van Donna gespeeld...”

Michiel: (pikt in) “...dat was echt goed.”

Remi: (vult aan) “Ja, dat was echt supergoed.”

Valerie: “Ik had mij toen heel hard voorbereid, omdat ik toen wel echt wilde tonen wat ik kon, maar ik moet haar zelf ook nog wel meer gaan ontdekken. Door haar al eens te mogen spelen, heb ik gemerkt dat ik Donna echt wel een coole vrouw vind en dat ik het heel leuk vind om haar te vertolken, om haar te leren kennen en om haar vorm te geven.”

Remi: “Het is trouwens echt iets zots wat Valerie gedaan heeft. Dat bewonder ik ook zo in de mensen waarmee wij nu samenwerken. Dat zijn voor een groot deel liefhebbers

die geen ervaring hebben in het professionele circuit. Als wij over covers of *understudies* spreken, dan is dat onze tweede thuis. Voor ons hoort dat bij het vak en het is niet altijd een dankbare rol. Maar het enthousiasme waarmee liefhebbers als Valerie die covers op zich willen nemen en het dan nog eens zo goed doen... Dat is echt bewonderenswaardig.”

Welke mythes over het mijnverleden willen jullie doorbreken of net versterken door deze voorstelling?

Remi: “Ik kom zelf uit Gent, en als ik aan het mijnverleden dacht, dan riep dat altijd donkere, grauwe en zware beelden op. Dat is voor een stuk natuurlijk correct. Maar toen we naar het museum gingen, werden we rondgeleid door een expert die daar onwaarschijnlijk gepassioneerd over kon vertellen. Dat heeft mijn kijk heel erg veranderd op hoe die mensen in het leven stonden. Waar *Billy Elliot* meer focust op de miserie, proberen wij ook met een lichtere blik te kijken. Ik denk dat door de regie, het scenario en de muziek ook de hoop en de passie naar boven komen. Die muziek is de ziel en de kracht van *MIJN Leven*. Componist en musical director Xander Tillion is ook een van de grote trekkers van dit project.”

Michiel: “Voor mij is de samenwerking in de mijnstreek, de community die er was, een verhaal dat ik kracht wil bijzetten. In onze musical spelen de Italianen de hoofdrol, maar er waren ook Turken en Belgen en zoveel verschillende andere nationaliteiten hier aan het werk. Elk met hun eigen community. Maar van zodra iemand z’n mijnoverall aantrok en zijn helm opzette, waren die verschillen weg. Daar zit iets superschoons in. Ik wens ook in de wereld vandaag dat iedereen ziet dat ze diezelfde mijnfrak dragen als andere mensen. Dan geraken we er samen wel uit, denk ik.”

MIJN Leven – De Musical gaat op 8 oktober in première in de Mijnkathedraal van Beringen.

Bekijk de volledige reportage over MIJN Leven - De Musical binnenkort op DOEK!

ACHTERKLAP: THEATERPODCAST VOOR EN DOOR JONGEREN

De makers van MIJN Leven bewijzen dat jong talent niet hoeft te wachten op morgen om grote verhalen te vertellen. Jonge leeuwen als Michiel De Meyer, Remi De Smet en Valerie Vanhelden geven een jonge generatie een stem in het theater. Diezelfde nieuwsgierigheid en goesting vind je ook bij ACHTERKLAP, de theaterpodcast van OPENDOEK voor en door jongeren.

In ACHTERKLAP gaan Bernt Sales Segarra en Quetzali Hermans in gesprek met jonge makers over hun weg door het theaterlandschap. Hoe maak je theater relevant voor jongeren? Hoe zet je je eerste stappen als maker? En welke verhalen moeten we vandaag vertellen? Met frisse ideeën en een flinke dosis enthousiasme laat ACHTERKLAP zien dat de toekomst van theater nu gemaakt wordt.

Binnenkort kan je de jonge kerels van ACHTERKLAP live aan het werk zien op Spots op West. Daar nemen ze een podcastaflevering op met makers die op het festival te zien zijn.

Beluister ACHTERKLAP nu al via YouTube, Spotify of op www.opendoek.be/achterklap.

Column KATHARSIS 2.0

ANNELIES VEREECKE

Ik ben het kind van twee docenten oud-Grieks: mijn paplepel was tot aan de rand gevuld met Griekse mythologie. Mijn ouders vertelden over Hansje en Grietje maar evengoed over Orpheus en Eurydice. De ene avond over Assepoester, de dag nadien over Helena van Troje. Over Joris en de Draak én over Theseus en de Minotauros.

Volgens opvoedkundigen zouden sprookjes en mythen kinderen helpen omgaan met hun emoties, omdat ze hun eigen gevoelens vanop een veilig afstandje kunnen projecteren op die van de personages in de verhalen.

De oude Grieken hielden er een gelijkaardige kijk op na voor het volwassen theaterpubliek, dat bij de aanblik van tragische mensfiguren wordt overspoeld door heftige emoties. Maar omdat die gevoelens door fictieve gebeurtenissen werden losgemaakt, kunnen ze na afloop ook weer makkelijk afgeschud worden. Aristoteles gaf dat hele gebeuren de naam katharsis: emotionele zuivering.

Oedipus die zich de ogen uitsteekt, Iphigeneia die door haar vader wordt afgeslacht, Achilles die zijn geliefde wrekt met zijn eigen leven... Aan grote emoties inderdaad geen gebrek in de beroemde tragedies. En het zijn diezelfde emoties die ons vandaag nog steeds drijven: liefde en jaloezie, leugens en bedrog, eer en macht. Zo gek is het dan niet dat we als acteurs en regisseurs blijven teruggrijpen naar diezelfde verhalen.

Toch denk en hoop ik dat de aantrekkingskracht van de Griekse mythen verder reikt dan het menselijke drama. De immigrante Medea die doorslaat omdat de man waarvoor ze haar thuis verraadde, haar in dat ander land laat vallen voor een ander. De legerleider Agamemnon die zijn gezinsgeluk op het spel zet voor zijn imperialisme. Antigone die botst met de autoriteiten omdat ze weigert haar principes te verraden. Veel denkwerk kost het niet om de Griekse mythes ook inhoudelijk te verbinden aan wat er vandaag in de wereld gebeurt.

Heel wat regisseurs kiezen er vandaag dan ook voor om die verbinding met de actualiteit expliciet te maken wanneer ze met een Griekse mythe aan de slag gaan - meteen de reden waarom vooral die voorstellingen ons vaak met een wrang gevoel achterlaten. Hedendaagse opvoeringen van Griekse mythen tonen ons gebeurtenissen die helemaal niet zo fictief en gedateerd zijn als we zouden willen.

De afstand tussen wat er op het podium en in de wereld gebeurt, wordt daarmee minder veilig voor het publiek. De gevoelens die oproepen worden, laten zich niet zo snel afschudden. Kunnen we het katharsis-effect dan helemaal op onze buik schrijven? Ik denk het niet. Want: er is nog altijd een afstand. Hoe duidelijk de link met de actualiteit ook is, we zitten nog altijd naar een theateervoorstelling te kijken, niet naar beelden op het journaal. En misschien zorgt dat onrechtstreekse element - in combinatie met hardnekkige wrange gevoelens na de voorstelling - er misschien juist voor dat we nadien die journaalbeelden in een iets ander licht bekijken.

Het zou een mooie invulling zijn voor het begrip katharsis vandaag. Dat we hedendaagse opvoeringen van Griekse mythes niet zomaar bijwonen voor wat emotional detox, maar dat we de voorstelling onze kijk op wat er buiten de zaal gebeurt een beetje - al is het maar enkele millimeters - laten verbreden of verleggen.

'Opening the stage for storytelling with a blessing' © Mikessa Edae-tufa

Balanceren tussen improviseren en het collectief geheugen

DE BETOVERING VAN AFRIKAANSE VERTELKUNST

NICO VAN DEN ABEELE

Al van kindsbeen af zijn we gefascineerd door legendarische, poeslieve of kwaadaardige figuren die we in sprookjes tegenkomen. Maar die traditie beperkt zich niet tot Europa. Inge Brinkman van de opleiding Afrikaanse talen en culturen aan de UGent dook in de Afrikaanse vertelcultuur. "Volksverhalen zijn een belevenis voor mensen van alle leeftijden."

"Via ons onderzoeksproject willen we Afrikaanse jongeren opnieuw in contact brengen met traditionele vertellingen", vertelt Inge enthousiast. Voor haar project *Oral Literature for Development* werkt ze dan ook samen met Afrikaanse onderzoekers. Een daarvan is Megersa Regassa van de Jimma University in Ethiopië. "Mijn research focust op gender en monsterverhalen in de mondelinge literatuur van het Afaan Oromo (een Afrikaanse taal die voornamelijk in Ethiopië en delen van Kenia gesproken wordt, red.). Het zijn verhalen die van generatie op generatie doorgegeven worden, maar alleen mondeling, want ze bestaan niet in geschreven vorm", vertelt Megersa.

"Dankzij de vele interactie wordt de toeschouwer een volwaardig onderdeel van de vertelling."

MEGERSA REGASSA

Waar we in Europa vandaag vooral teruggrijpen naar boeken, is de Afrikaanse vertelcultuur daar anders in, zegt Megersa. "Alles draait rond performance: je beleeft het verhaal niet individueel als lezer, maar als groep. Interactie en communicatie zijn tijdens zo'n vertelling dan ook cruciaal, want de toeschouwer wordt deel van het verhaal."

Die interactie kan heel ver gaan, vult Inge aan. "Soms zijn toeschouwers zelfs geneigd om een verteller te corrigeren als ze de indruk krijgen dat het verhaal niet helemaal correct gebracht wordt. Ook al heeft de verteller veel vrijheid, er zijn altijd grenzen, omdat de verhalen uit een cultuur van mondelinge overlevering komen."

Durdur en gadi guuri

De verhalenverteller leert dus nooit een tekst uit een boek, maar gaat terug op het geheugen. "Hij gebruikt zijn geest en plaatst het verhaal in de context van deze tijd of het publiek dat voor hem zit", weet Megersa. "Een goede verteller heeft oog

voor poëzie en authenticiteit. Dat maakt een verhaal mooi en zorgt ervoor dat het publiek aan zijn lippen hangt."

Ook Milkessa Edae-Tufa doet onderzoek naar verhalen uit de Ethiopische vertelcultuur. "Verhalenvertellers zijn gespecialiseerde kunstenaars die perfect weten hoe ze een publiek moeten bescapelen. *Het zijn tovenaars die met hun verhaal een onvergetelijke sfeer creëren.*" Dat bevestigt ook Megersa: "Een verhaal begint niet zomaar! De verteller geeft aan dat het verhaal gaat beginnen door 'Durdur' (Zal ik een verhaal vertellen?) te roepen, waarop het publiek antwoordt met 'Gadi guuri', wat zoveel betekent als 'Vertel maar op!'"

Afterworkconcert

Het ideale tijdstip voor de vertellers? Dat is na de werkuren, volgens Inge. "Als mensen beginnen te koken, kinderen van school naar huis komen en op het eten moeten wachten... Je kunt het een beetje vergelijken met de sfeer bij een concert. Iedereen zingt luidkeels mee met de nummers die een artiest brengt en niemand is gegeneerd of bezorgd over hoe dat gaat overkomen."

Ook Megersa benadrukt dat het publiek niet alleen luistert: "Het publiek reageert en beleeft heel de vertelling zeer intens. Als de verteller een lied inzet tijdens een verhaal, duurt het niet lang voor de toeschouwers uit volle borst meezingen. De sfeer van het lied kan er zelfs voor zorgen dat iedereen begint te dansen, omdat het publiek zo opgaat in het verhaal!"

Interactie is dan ook van groot belang voor een geslaagde vertelling. "Die krijg je onder andere doordat het publiek de laatste woorden van zinnen aanvult", zegt Inge. "De verteller zegt bijvoorbeeld: 'Ze gooiden het meisje in de put. Ze gooiden haar...?' En dan antwoordt het publiek in koor: 'in de put!' Het is een groot verschil met het Europese theater, waar

'The Art of the Tale' - Capturing a moment of deep audience engagement © Mikessa Edae-tufa

acteurs op scène staan en het publiek gewoon op een stoel zit en toekijkt. Die wisselwerking is een stuk minder evident.”

Door de reacties van het publiek is geen vertelling twee keer dezelfde. Daarom speelt improvisatie ook een grote rol. “Een verteller heeft enkele aanknopingspunten nodig om de verhaallijn te volgen, maar voor de rest is hij ontzettend vrij om de vertelling naar zijn hand te zetten. Hij kan inspelen op iets wat in het publiek gebeurt en beslissen om dat in het verhaal te gebruiken. Op die manier zijn Afrikaanse vertellers tegelijkertijd acteur en regisseur.”

De gemeenschap eerst

“Een ander verschil is dat een Afrikaanse verteller niet de eigenaar van het verhaal is. Het behoort immers tot de gemeenschap”, legt Milkessa uit. “Wij denken onmiddellijk aan auteursrechten en wie de oorspronkelijke schrijver van een tekst is, maar bij de vertellingen in Ethiopië is dat geen issue”, vult Inge aan. “En dan heb je nog de personages”, vervolgt Inge. “In heel wat Afrikaanse

verhalen zijn niet-menselijke personages de hoofdrolspelers. Het kan bijvoorbeeld perfect zijn dat een boom het voornaamste personage in een vertelling is. De boom brengt dan de boodschap over. Zelfs een geslachtsorgaan kan een hoofdrol krijgen in Afrikaanse verhalen.”

“Niet de verteller zelf, maar heel de gemeenschap is eigenaar van de Afrikaanse volksverhalen.”

MILKESSA EDAE-TUFA

Mondelinge overlevering zit ook ingebakken in de Oromo-cultuur in Ethiopië. Inge legt uit dat er een systeem bestaat dat de maatschappij organiseert in generaties. “Dat systeem heet Gadaa. Daarbij bestuurt het volk zichzelf op een democratische manier: om de acht jaar wisselen de rollen. Kinderen leren op school dit systeem kennen en ook de vertellingen die erbij horen. Doordat scholen hiervoor boeken gebruiken, leren kinderen heel wat over mondelinge vertelcultuur in hun land.”

“In Kenia zie je een gelijkaardige ontwikkeling. Bepaalde verhalen worden daar opgenomen in boeken en daardoor ontstaat een soort standaardversie die vaak 'braver' en didactischer is dan de mondelinge verhalen”, vervolgt Inge. “De mondelinge verhalen zijn dikwijls echt populair-volks: iedereen kan komen luisteren. Ook volwassenen. Er wordt hartelijk gelachen om de grappen en de grollen in het verhaal en hoewel er vaak wel veel elementen zijn om over na te denken, is er lang niet altijd één enkele 'moraal van het verhaal'. Dat maakt de verhalen erg boeiend!”

“In veel Afrikaanse verhalen krijgen niet-menselijke personages de hoofdrol.”

INGE BRINKMAN

Wil je meer weten over Afrikaanse vertelkunst? Check het onderzoek van de UGent via deze link.

© Megersa Regassa

HET PLEIDOOI

FRANK WERTELAERS

© Dirk den Aantrekker

Pralines op een doordeweekse donderdag

In dit pleidooi pleit Frank Wertelaers ervoor om Romeo en Julia van William Shakespeare in de kou te laten staan, en in de plaats daarvan Donderdag van Pepijn Lievens eens onder handen te nemen.

Er zijn teksten die je bewondert. Er zijn teksten die je raken. Maar heel af en toe is er een tekst die iets fundamenteels in beweging zet: niet alleen op scène, maar in jezelf. Voor mij is dat *Donderdag* van Pepijn Lievens.

Nochtans is het niet evident dat ik hier in deze rubriek voor een tekst ga pleiten. Mijn liefde voor teksttheater is echt geen vanzelfsprekend verhaal. Ik heb theater leren kennen via improvisatietheater (je weet wel, theater waarbij je geen tekst moet leren). Tekst was voor mij iets wat je *correct* moest uitvoeren, een last die je moest dragen in functie van het geheel, veel blabla en weinig boemboem. Tot ik mij inschreef voor een zot concept: de speed-productie. Een voorstelling maken in zes weken tijd.

Er werd gekozen voor een hedendaagse bewerking van *Romeo en Julia*: *Donderdag* van Pepijn Lievens. Uiteindelijk werd dat een enorm fysieke voorstelling, waarbij de tekst soms helemaal uitgebeend werd tot zijn pure essentie (de naam Chantal zal zo voor mij voor eeuwig en altijd aan halal verbonden blijven). Maar toch was het net deze toneeltekst die me zou overtuigen om verder te gaan in teksttheater. Ik geef je een stukje mee.

Hey.

Yo, Ik ben Mario.

Julie.

Ja, zij is Julie en ik ben Mario.

Ik ben Julie en mijn hobby's zijn waterballet, Sudoku's oplossen, ik ben zot van Fanta en ik haat Mario.

Ja. Ik ook. Enfin, ik haat mezelf niet, hé. En ik doe geen waterballet. Ik heb een paarse brommer en ik haat Julie.

Donderdag werd geschreven voor jongeren en combineert humor met ernstige thema's. Echo's van Shakespeares originele stuk weerklinken zonder dat hij ooit echt geciteerd wordt. De tragedie zit hier niet in de grote gebaren, maar in het banale detail: het wachten, het uitstellen, het *nét* niet durven, het verkeerde moment. En die details zitten 'm niet alleen in de woorden die letterlijk op papier staan, maar even goed tussen de lijnen door.

Een Fanta

Ah ja, Wat wilt ge drinken?

Een Fanta

Light?

Nee. Hoe? Waarom? Vindt ge mij...

Als je deze tekst dan nog eens combineert met een heel flitsende speelstijl, eentje die beter aansluit bij onze heersende beeldcultuur van *shorts* en *reels*, dan kan je tot een ware choreografie komen. Eentje waarbij de tekst meer *showt* en minder *tellt*.

Dankzij *Donderdag* begrijp ik teksttheater beter. Het draait niet alleen maar om de mooie zinnen of om taal om taal. Tekst kan een versneller zijn in plaats van een rem op het spel. Ze geven emoties richting. Als acteur moet je niet proberen 'voelen wat er staat', maar met je twee voeten durven staan waar de tekst jou plaatst, ook als dat ongemakkelijk is. Alleen zo laat je een tekst écht tot leven komen.

Nog niet overtuigd? Probeer dan, zoals ik, een script te beschouwen als een doos vol pralines. Je weet nooit welke lijnen je zal krijgen. Maar elke lijn biedt je een kans aan tot een nieuwe ervaring, en terwijl sommige zoet zijn, en andere eerder wrang: ze maken allemaal deel uit van het verhaal. Voor mij is *Donderdag* een doos vol heel lekkere pralines.

KUNSTENAARS IN DE COULISSEN

Recensies in het vrijetijdstheater: een goed idee?

NADIA SHUTOVA

Ik verlaat het theater vaak met sterke indrukken, maar niet altijd met de juiste woorden. Theaterkritiek lijkt mij daarvoor een mogelijke oplossing: een oefening in zorgvuldig kijken en benoemen. Vanuit die zoektocht ging ik in gesprek met een van de grootste recensenten van Vlaanderen: Wouter Hillaert. Niet om vrijetijdsgezelschappen te overtuigen dat ze allemaal recensies nodig hebben, maar om te onderzoeken wat kritiek kan betekenen als makers méér zoeken dan alleen applaus.

IN GESPREK MET THEATERCRITICUS WOUTER HILLAERT

© Sien Verstraeten

Per toeval recensent

Theaterkritiek was voor Wouter Hillaert geen kinderdroom. Zijn weg ernaartoe noemt hij zelf 'één groot toeval'. Hij studeerde Germaanse talen in Gent met Zweeds als hoofdtal, volgde daarna theaterwetenschappen, trok een jaar naar Stockholm en kwam via een toevallige oproep terecht bij De Morgen, waar ze recensenten zochten. Vandaag coördineert Hillaert de online recensiewebsite pzazz.

"Het is niet zo dat ik zelf een makersreflex heb", vertelt Hillaert. "Als criticus ben je eerder creatief over de creativiteit van anderen. Maar schrijven over theater liet me toe om langer bij een voorstelling te blijven stilstaan."

'Saai' is geen kritiek

Voor Hillaert hoeft theaterkritiek niet te doen alsof ze boven het publiek staat. "Theaterkritiek is sowieso een subjectieve business", zegt hij. "Zoals elke toeschouwer een voorstelling persoonlijk binnenkrijgt, geldt dat ook voor een recensent." De uitdaging zit 'm net in de vertaalslag: hoe kunnen subjectieve indrukken toch stof bieden voor een breder gesprek?

Dat kan alleen als er goed beargumenteerd wordt. "Als ik tegen iemand zeg: jij bent saai, dan zegt dat meer over mij dan over jou," legt Hillaert uit. "Tenzij ik helder kan uitleggen waarom ik dat vind." Een goede recensie legt dus geen smaak als wet op, maar maakt een manier van kijken navolgbaar. De lezer hoeft het niet eens te zijn, maar moet kunnen begrijpen hoe de recensent tot zijn oordeel komt.

© Sien Verstraeten

In zekere zin leek Hillaerts schrijven zijn tijd vooruit. "Ik kreeg vroeger vaak te horen dat ik te maatschappelijk of te politiek schreef. Vandaag is dat veel meer de norm geworden. Theater heeft omarmd dat het een maatschappelijke functie heeft en zich moet verhouden tot wat in de samenleving speelt."

Geen vaste meetlat

Volgens Hillaert begint een recensie bij de vraag wat de makers probeerden te bereiken. Een voorstelling moet worden afgetoetst aan haar eigen ambitie: een komedie beoordeel je niet simpelweg omdat ze 'om te lachen' is, maar door te kijken hoe de humor werkt, welke mechanismen worden ingezet en of die effect hebben.

Zo vraagt kritiek om een onderzoekende houding die verwant is aan het maakproces zelf. Makers bestuderen tijdens de repetities vorm, ritme en thema; de recensent probeert achteraf vanuit de zaal te reconstrueren welke keuzes de voorstelling dragen en waar die al dan niet helder worden. Daarom kun je niet één norm op elke voorstelling plakken: een intieme monoloog, een volkse komedie, een experimentele performance en een grote groepsvoorstelling vragen elk om een andere manier van kijken.

Heeft vrijetijdstheater kritiek nodig?

Op dit moment recenseert pzazz vooral professioneel theater. Dat heeft volgens Hillaert niet te maken met desinteresse in vrijetijdstheater, maar met de hoeveelheid voorstellingen. Zelfs

binnen het professionele veld is er al meer te zien dan dit collectief van twintig recensenten kan volgen. Als daar ook nog eens alle voorstellingen uit het liefhebberstheater bijkomen, wordt het onhaalbaar.

Voor Hillaert is vooral belangrijk dat de vraag naar kritiek vanuit het vrijetijdsgeselschap zelf komt, want niet elke voorstelling hoeft een recensie te krijgen. “Wanneer mensen vooral spelen voor het plezier van de groep en hun publiek, zou ik het vreemd vinden om daar zomaar mijn kritische blik op los te laten,” zegt hij. “Tenzij een gezelschap zichzelf artistiek wil uitdagen, hoog mikt en benieuwd is naar professionele feedback. Dan kan kritiek heel zinvol zijn.”

Die nuance is belangrijk. Vrienden en familie feliciteren graag - en dat is fijn - maar applaus zegt niet altijd waar een voorstelling sterker kon, waar ze onduidelijk werd, of welke keuzes het meeste effect hadden.

Geen vipbehandeling

Wat kunnen vrijetijdsgeselschappen doen als ze wél een recensent willen uitnodigen? Ten eerste: de recensent laten weten dat de voorstelling bestaat en dat je wil dat hij langskomt. Verder hoeft er, naast een ticketje klaarleggen, niet veel speciaals te gebeuren. Een brochure met de correcte namen van spelers en makers, foto's of een speeltekst kunnen helpen, maar dat is ook zo voor het publiek.

Kortom: een recensent moet niet anders behandeld worden dan een andere toeschouwer. Vooraf uitgebreid uitleggen hoe dit stuk gemaakt is, welke symboliek er achter bepaalde keuzes zit en hoe je iets moet interpreteren? Liever niet. “Te veel briefing vooraf voelt vreemd aan, alsof de voorstelling niet op z'n eigen benen kan staan”, zegt Hillaert. “Ook een

gratis drankje achteraf hoeft niet voor mij. Meestal wil ik even gerust gelaten worden, of kom ik zelf wel praten als ik nog iets wil weten.”

Een recensie is geen vonnis

Verder is en blijft een recensie altijd een momentopname. “Een soort foto die je op dat moment neemt, met de voorstelling als onderwerp”, zegt Hillaert. “Je gooit ze de wereld in zoals het toen was. Als ik mijn recensies van tien jaar geleden opnieuw lees, zie ik dat ik zelf veranderd ben en dat de tijden veranderd zijn. Vandaag zou ik misschien anders schrijven.”

Dat maakt kritiek niet waardeloos, maar menselijk. Daarom kan er ook altijd een gesprek volgen. Hillaert staat open voor makers die na een recensie willen praten: zulke gesprekken kunnen helpen om beter te begrijpen wat iemand wilde bereiken, of waarom iets anders overkwam dan bedoeld. Alleen laat je bij een negatieve recensie beter wat tijd voorbijgaan; een maand later praten is vaak vruchtbaarder dan de dag nadien reageren vanuit pijn of verdediging.

Kritiek als vorm van respect

Natuurlijk kan theater perfect bestaan zonder kritiek. “Dat wordt elke dag bewezen,” erkent Hillaert. “Individuele voorstellingen missen daar misschien niet altijd zoveel mee, maar een veld wel. Vooral makers die zichzelf willen blijven uitdagen, hebben nood aan feedback van mensen die veel gezien hebben.”

Daar is misschien wat winst te boeken voor het vrijetijdstheater: het bevindt zich vaak net op plekken waar publiek en spelers elkaar kennen, in dorpen, verenigingen, buurten en lokale zalen. Juist daar kan een blik van buitenaf iets toevoegen. “Wanneer kritiek zorgvuldig, beargumenteerd en contextbewust gebeurt, kan ze een vorm van respect zijn.”

© Sien Verstraeten

Hillaert voelt er wel wat voor om een schrijftraject op poten te zetten. Een masterclass theaterkritiek, bijvoorbeeld als mogelijke samenwerking tussen OPENDOEK en pzazz, met een specifieke focus op voorstellingen van vrijetijdsgeselschappen. “Zo kunnen binnen dat veld zelf kritische stemmen opstaan die voor een breder publiek kijken, schrijven en argumenteren over vrijetijdstheater. Mensen die de context kennen, maar ook met een beetje meer afstand durven kijken.”

Want wie kritiek schrijft, zegt eigenlijk: wat jullie maken, is het waard om ernstig naar te kijken.

© Sien Verstraeten

SPLITSREEN

Margot Otten (1993) leeft en werkt als freelance radiojournalist en audiomaker in Brussel. Naast klank waagt ze zich nu ook soms aan het schrijven.

"Vergankelijkheid" - Cointrepoids © Reginald Wietendaele

DE GEVALLEN KEIZER

Er is geen beker meer om te delen,
er is enkel het contrast

Er is het einde van het spelen,
het ontkennen van de last

Het zijn de gemiste ontmoetingen,
net na middernacht

Het is blinken tot je barst

Want de scherven die toen gevallen zijn

Trokken een streep tot zo diep in jouw hart

"We Spelen Alleen Als Het Sneeuwt" - Camping Sunset & Opendoek © Karolina Maruszak

“Ik heb het gevoel dat het beste nog moet komen”

ACTEUR LUK DE KONINCK BLIKT TEVREDEN TERUG

DOMINIC DEPREEUW

Een interview met een levende legende? Dan moeten we Luk De Koninck contacteren, opperde een redactielid. Tot je Luk De Koninck contacteert: “Ik een legende? Wat een flauwekul,” is zijn reactie. “Jan Decleir, Dora van der Groen, Julien Schoenaerts, die kan je legendes noemen. Maar dan stopt het in Vlaanderen wel zo’n beetje.” Legende of niet, het contact leidde tot een aangenaam gesprek met De Koninck over zijn ... eh ... fabelachtige, vermaarde, of gewoon boeiende carrière.

We ontmoeten De Koninck in de Sint-Pieters-en-Pauluskerk in Mechelen. Die houdt hij geregeld open tijdens de bezoeken, net als de zes andere historische kerken in Mechelen. De toon voor een beschouwend gesprek is meteen gezet.

“70 zijn is het nieuwe 50.”

De Koninck: “Mijn taak is om de kerk open te houden en om, als bezoekers vragen hebben, die zo goed mogelijk te beantwoorden. Maar dat is niet evident. Zo’n gebouw heeft veel kunstgeschiedenis en ik kan feitelijke kennis niet meer goed uit het hoofd leren. Ik maak er mij ook niet meer mee in. Geregeld gebeurt het wel dat een bezoeker zegt: “Jij bent toch een acteur, he?” En de volgende vraag is gewoonlijk: “Hoe is de naam ook weer?” *Sic transit gloria mundi*, zeggen ze dan.”

Niettemin ben je toch een bekende verschijning geworden en een klinkende naam. Klopt het dat het voor jou begon toen je burgerdienst deed bij de Beursschouwburg?

“Het is grappig gelopen. Jari Demeulemeester, toen artistiek coördinator van de Beursschouwburg en Mallemunt, zei: “Jij moet toch geen legerdienst doen. Waarom kom je bij ons geen burgerdienst doen?” En ik heb daar twee jaar gezeten. Maar het echte begin was voor mij de lagere school, in het tweede of derde leerjaar. Ik mocht het podium op als ‘het loze vissertje’. En ik voelde mij op mijn plaats daar. Je kan dat niet goed uitleggen als kind, maar daar voelde ik mij goed.”

“Daarna lag de focus een tijdlang elders. Mijn pa was onderwijzer en het leek logisch dat ik het ook in die richting zou zoeken. Ik ben begonnen aan de universiteit. Maar de maturiteit ontbrak mij, dus dat was geen succes. Maar ik had mij voorgenomen dat als ik ooit wou lesgeven, dat in correcte taal moest zijn. Dan ben ik dictieles gaan volgen, bij Mandus De Vos. En zo is de smaak mij ingelepeld. Toen ik de universiteit moest opgeven, heb ik thuis gevraagd of ik op het conservatorium mocht proberen. En mijn pa zei: “Het kan me niet schelen, als je maar een diploma haalt.” Vier jaar later was ik acteur.”

Vond je dan meteen werk?

—
“Ja, de factor geluk heeft vaak meegespeeld in mijn carrière. Ik ben van het ene in het andere gerold. Mijn eerste opdracht was voor Eva Bal, die later de Kopergieterij heeft opgericht, toen het Speeltheater. Dat was een improvisatietheater en was een openbaring voor mij.”

“Heel vaak maken regisseurs de vergissing uit te gaan van het idee dat wat zij verlangen, jij kan uitvoeren. Jij hebt daar de bagage voor, denken ze. Dat is niet waar. Je moet de link leggen met jezelf. Ik herinner mij een moment toen we *Maria Speermalie* aan het filmen waren. Tijdens een pauze kijkt Dora van der Groen mij aan en zegt: “Gij moet ne keer iets ergs meemaken.” Ik heb mij jarenlang het hoofd gebroken over wat ze daarmee bedoelde. Het komt erop neer dat jouw eigen miserie een goede grondstof is om als acteur mee aan de slag te gaan.”
“Ik heb jaren les gegeven aan het Conservatorium in Brussel, bij de musicalopleiding. Tegen die leerlingen zei ik: “Ik zou voor jullie willen zijn wie ik niet

gekregen heb toen ik jullie leeftijd had.” Ik heb eigenlijk een heel slechte opleiding gehad aan het conservatorium. Wij waren bijvoorbeeld een jaar lang uitsluitend bezig met één fragment. Dat was dan nog uit *Antigone* van Sophocles. Ik was Kreon. Dat was: repeteren en doen, weinig opmerkingen. En de volgende keer weer. Een heel jaar lang ... Daar kan je het niet mee halen.”

“Ik heb het geluk gehad dat ze daar waarschijnlijk iets in mij zagen toen ik mijn toelatingsproef deed. Mogelijk omdat ik er niet zo slecht uitzag en een aangename stem had. Ik had wel een aantal talenten, maar was geen natuurtalent. Dat moet je gaandeweg ontdekken bij jezelf.”

Die stem is wel een belangrijk onderdeel geworden van je loopbaan.

—
“Opnieuw heb ik veel geluk gehad toen VTM startte en ze reclamestemmen nodig hadden. Zo rolde ik opnieuw van het een naar het ander.”

Dat was oké? Er zijn ook acteurs voor wie reclame uit den boze was.

—
“Daar heb ik altijd wat mee moeten lachen. Dat pretentieuze van: “Ik ben acteur en reclame is beneden mijn peil...” Ik vind dat flauwekul. Maar ik heb geluk gehad. Mijn oude school heeft me eens uitgenodigd om te komen praten over mijn beroep. Ik heb daar gezegd: “Er is werk in het acteren, maar er is geen toekomst.” Dat was wel een beetje zo. Ik heb altijd werk gehad, maar heb daarom niet altijd de beste dingen kunnen doen. Uiteindelijk was die combinatie van lesgeven, zelf spelen, en mensen kunnen regisseren de goede combinatie. Ik heb soms zwarte sneeuw gezien, maar ik heb nooit in het rood gestaan.”

Luk De koninck © Johan Depaepe

“Die variatie tussen acteren, stemmenwerk en lesgeven werkte wel. En ik heb meer dan 30 producties geregisseerd bij amateurs. Nu wil ik dat alleen nog doen als het stuk goed is, als de cast oké is en als er aan de technische voorwaarden kan worden voldaan. Dat is niet altijd evident bij het theater in de vrije tijd.”

“Ik heb altijd geprobeerd om niet het type regisseur te zijn dat zegt: “Voer maar uit wat ik zeg.” Ik heb altijd geprobeerd om uit te leggen waarom ik het zo wilde en hoe we daar zouden kunnen geraken. Maar dat vraagt van spelers, ook liefhebbers, inzet en huiswerk. En als ik vaststel dat je gewoon je job overdag doet en 's avonds eventjes lollig komt doen, dan halen we het niet. Dus op dat gebied kon ik wel streng uit de hoek komen.”

“Ik heb veel chance gehad, maar een acteur blijft een selfmade man.”

Je bent afgestudeerd in 1975. Is het vak fel veranderd?

—
“Ja, ik heb altijd geloofd in de combinatie van traditie, een ambacht dat je hebt, en tegelijk vernieuwing. Ik heb nu de indruk dat acteurs meer theatermakers zijn, dan spel-mensen en ik vind daar mijn draai niet in. Nu spelen ze geen Tsjechov, maar spelen ze dat ze moeite hebben om Tsjechov te spelen. Dat soort van theater spreekt mij echt niet aan.”

Het lijkt minderwaardig geworden om alleen maar uitvoerder te zijn.

—
“Ja, en voor mij is de band die ik heb met een publiek, juist om een goedgeemaakt stuk goed te brengen. Je voelt op dat vlak wel een generatiekloof. Ach, het is wat het is.”

Als je op die loopbaan terugkijkt, zijn er dan herinneringen die er bovenuit springen?

—
“De mooiste dingen hebben minder publiek gekend. Een van mijn mooiste ervaringen was enkele jaren geleden toen Jibbe Willems een bewerking had gemaakt van *Antigone*. Ik speelde daar Kreon in; toeval bestaat niet. Dat heeft misschien tien keer gelopen, verspreid over verschillende provincies. Niet veel mensen hebben dat gezien. Voor mij was het een van mijn mooiste ervaringen.”

“Uiteindelijk heeft zo’n loopbaan niet alleen te maken met geluk, ook met een soort van inzet. Een acteur is een *selfmade man*, altijd. En als je er niet blijft over nadenken en niet blijft proberen, dan lukt het niet. Ik denk dat dat ook wel wat mijn redding is geweest: dat ik mijn verantwoordelijkheid heb opgenomen. Dat klinkt misschien zwaar. Maar mijn ingesteldheid was: als ik een acteur wil worden en blijven, dan moet het er een zijn die blijft werken en blijft schaven aan wat hij is.”

“Voor de rest haal ik Gandhi aan: “Niets van wat je doet is belangrijk, maar het is wel belangrijk dat je het doet.” Ik relativeer alles van leven en werk. Tegelijkertijd beseft ik: ik heb het wel gedaan. En bijna altijd met veel goesting en zonder grote inspanningen. Misschien kan je mij aanwrijven dat ik meer ambitie moest hebben. Maar dat hoeft niet. Ik ben blij met hoe het gelopen is.”

Het is waarschijnlijk omdat het je ligt, dat het niet voelt als een inspanning, want tegelijk blijft er wel dat schaven en werken.

—
“Het is zoals in het lager onderwijs. Als je goed bent in talen, dan ga je verder in die richting. Ben je minder goed in wiskunde, dan leg je je minder toe op wiskunde. Je bent dan al heel blij als je gewoon door het examen geraakt. Ik voelde mij in de lagere school al goed bij dat schooltoneel. Later ging ik optreden in het jeugdhuis als zanger van een groep. Daarna is pas het acteren gekomen. Nog zo’n voorbeeld van toeval en geluk is hoe het eigenlijk is begonnen bij mij.”
“De studie aan het conservatorium liep niet zo vlot. Maar ik kon mee figureren in een film van de toenmalige BRT, *Klaaglied om Agnes*. Tijdens de eerste lezing van die productie is er een moment waarop mijn medestudent aan het conservatorium Luc Springuel en ik naar elkaar kijken, omdat we allebei denken: “Die hoofdacteur bakt er niets van.” En wat blijkt: kort daarna worden we gebeld om te vragen of wij een proef willen afleggen voor die hoofdrol. Omdat Luc er minder Vlaams uitzag dan ik hebben ze uiteindelijk voor mij gekozen. En dankzij die hele periode van dat filmen

en wat ik daar heb opgestoken, heb ik ook mijn laatste jaar aan het conservatorium met succes afgerond. Maar ook dat heb ik weer zelf moeten ontdekken. Daar schoot zo’n opleiding toch tekort.”

“Het toeval is blijven spelen. Vaak stelde ik vast dat ik tweede keuze was voor een rol. Maar als je een tweede keuze als kans grijpt, dan kan je er iets van maken. *Heterdaad* is zo’n voorbeeld. Ik heb daar lang de onderzoeksrechter gespeeld omdat de acteur die ze eerst wilden, de rol geweigerd had. Hij vond die te min. En wellicht hebben de makers toen gezegd: die Luk De Koninck loopt hier toch rond op de VRT, want ik deed toen veel radio, we zullen hem vragen. En ik heb dat gedaan, met plezier. Maar het hangt echt af van toevalligheden. En ook de goesting niet verliezen, dat is belangrijk.”

“Ik wil niet beter worden dan Jan Declair, ik wil gewoon een goede Luk De Koninck worden.”

Het is ook een pad met veel onzekerheid.

“Ja. Ze zegden mij destijds: “Pas op, dat is een jungle en je zal moeite hebben om aan werk te geraken.” Maar door de uitwegen die ik vond, heb ik nooit echt zonder werk gezeten. De ene keer lag het hoofddaccent op reclamespots inspreken of documentaires inlezen. Dan op lesgeven, of acteren, in films en televisie. Ik heb gewoon veel chance gehad en daar ben ik heel dankbaar voor.”

Staan er nu nog projecten in de agenda?

“Als er nu nog een aanbod zou komen van vrijetijdsgesellschaften en er wordt voldaan aan mijn voorwaarden, dan ga ik daarvoor. Het klinkt pretentius, maar ik weet dat ik een stuk beter kan doorgronden dan een doorsnee regisseur en ik weet dat ik acteurs verder kan krijgen. Maar het kost me meer inspanning, dus ik wil er ook op letten dat het plezierig blijft.”

“Ik heb nog altijd het gevoel dat het beste nog moet komen. Dus ik zie wel. En ik beseft ook: je beroep is een groot facet van je leven, maar als dat beroep wegvalt en je hebt niks anders, dan heb je een probleem. Ik heb gelukkig nog andere dingen. Zo geniet ik er nu van om de kerk open te houden. Mensen ontvangen, hen in de mate van het mogelijke uitleg geven als ze daarom vragen. Da’s plezier. Bovendien zit je hier in een oord van bezinning en van cultuur. Dat zijn dingen die het leven mooi maken. 70 zijn is nu het nieuwe 50. Dat zie je ook aan mensen als Jo De Meyere, Jaak Van Assche of Tuur De Weert. Die stoppen niet echt. En om terug te komen op legendes: veel acteurs hebben de ambitie om bijvoorbeeld beter te worden dan Jan Declair. Ik wil gewoon een goede Luk De Koninck worden.

Worden?

“Ja, er is nog werk aan.”

Bekijk het volledige interview met Luk De Koninck binnenkort op DOEK!

De held op avontuur: zo schrijf je een goed verhaal

STAP VOOR STAP DOORHEEN JE TONEELSTUK

THOMAS GOYVAERTS

Wie ooit probeerde een eigen verhaal op scène te zetten, kent het gevoel. Je hebt een idee, misschien een paar scènes, enkele personages. Maar zodra de repetitie start, merk je dat het verhaal hapert, dat scènes elkaar niet logisch opvolgen of dat de energie van begin tot einde wegzakt. De Hero's Journey kan dan een houvast bieden.

Wat is de Hero's Journey?

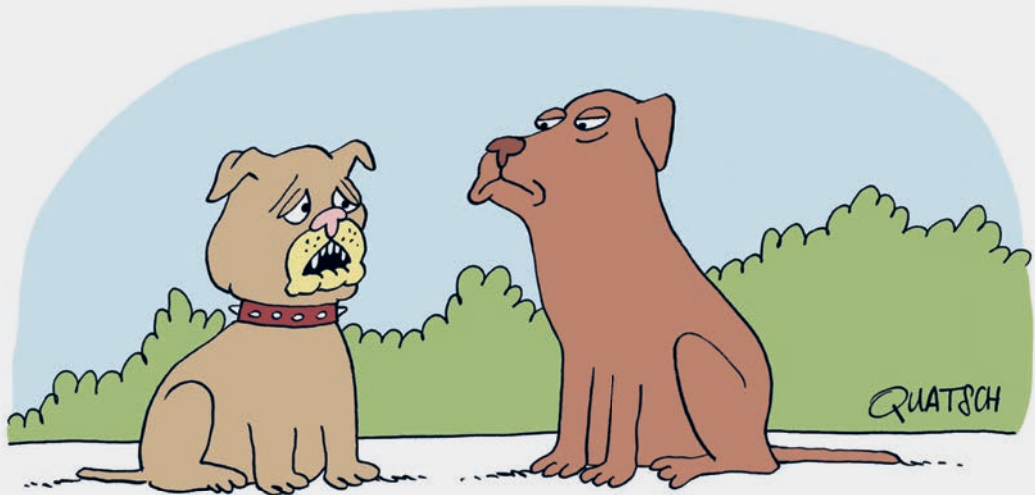
De Hero's Journey werd bekend door het boek *The Hero with a Thousand Faces* van Joseph Campbell. Hij bestudeerde mythes en legenden van over de hele wereld en ontdekte dat veel verhalen hetzelfde patroon volgen. Een held vertrekt uit een gewone wereld, ontmoet uitdagingen en bondgenoten, overwint een crisis en keert veranderd terug. Films zoals *Star Wars* en *The Matrix* gebruiken deze structuur, maar ook literatuur, strips en games volgen vaak dezelfde principes.

Voor theatermakers is dat vertrekpunt ook interessant. Het helpt om te zien waar dramatische spanning zit, waar personages keuzes maken, en waar scènes een kantelpunt hebben. Mythen overleven eeuwen, omdat ze die momenten herkenbaar maken. Deze fases kunnen helpen om je eigen werk te analyseren en bij te sturen.

De gewone wereld

De held zit nog in de vertrouwde omgeving, alles is veilig en herkenbaar.

Aan het begin van het proces ga je als theatermaker personages neerzetten zoals ze zijn, zonder actie of crisis. Stel een dossier op over de achtergrond van de rollen. Improviseer scènes om karaktertrekken en relaties te ontdekken. Wie zijn de 'helden', wat drijft hen, wat willen ze vermijden? Je creëert een basis waardoor alle veranderingen die later komen een duidelijke impact hebben.

"IK SCHREEF GISTEREN EEN FANTASTISCH GOED TONEELSTUK
MAAR HELAAS HEB IK HET DEZE OCHTEND OPGEGETEN!"

De roep tot avontuur

Iets verstoort het gewone leven van de held: een probleem, een ontmoeting, een gebeurtenis.

Het verhaal komt in beweging. Iets of iemand zet het personage 'in gang'. De eerste keuzes in het toneelstuk worden gemaakt, de eerste obstakels worden duidelijk. De motivatie verschuift of wordt net duidelijker. In *Antigone* van Sophocles is Kreons verbod om Polynices te begraven de duidelijke trigger die alles in beweging zet. Als maker kan je je afvragen welke reactie je bij het publiek wil opwekken.

De ontmoeting met de mentor

Bondgenoten, gidsen of onverwachte helpers verschijnen. Ze geven de held richting, inzicht en uitdaging.

Een mentor hoeft niet per se een oude, wijze figuur te zijn, of een magische raadgever. In theater is dit vaak een personage dat een dilemma aanwakkert of iets laat zien wat de hoofdrol nog niet begreep. Friar Laurence helpt Romeo en Julia resoluut voor hun liefde te kiezen, La Poncia waarschuwt Bernarda Alba over de frustraties van haar dochters. Experimenteer met interactie: wat leert de held hier, en hoe merk je dat op scène?

Beproeving, vijanden en uitdagingen

De held krijgt te maken met conflicten, kwetsuren of tegenstand.

In *Les Misérables* wordt Jean Valjean herkend door Javert, maar ontsnapt nipt, waardoor een fysieke en morele achtervolgsscène volgt. Je personages moeten reageren op druk, verleiding of oppositie. Ze wankelen in hun keuzes. Onderzoek hoe ze hierop reageren, probeer verschillende variaties uit. Wat betekent falen, teleurstelling, pijn? Welke keuzes maken hen sterker, of juist kwetsbaar? Deze tegenslagen helpen vaak om de kern van hun karakter bloot te leggen.

Het dieptepunt

Alles wat tot nu toe is opgebouwd, leidt tot een beslissend moment. De held staat op scherp, moet een grote keuze maken of een verlies onder ogen zien.

In je toneelstuk is dit het hoogtepunt van spanning. Op scène kan dit een fysieke confrontatie zijn, een emotioneel conflict of een situatie die alles op het spel zet. Timing en intensiteit zijn hier cruciaal, zodat het publiek voelt dat dit het kantelpunt is. Alles staat op het spel, en iets moet worden opgegeven of overwonnen. Dit is vaak het meest memorabele moment van een voorstelling. Faust is hier een goed voorbeeld: hij bereikt het punt waarop zijn pact onomkeerbaar wordt en hij moreel vastzit.

De beloning

Na een crisis volgt inzicht, overwinning of verandering. De held begrijpt iets nieuws over zichzelf of de wereld..

Een soort opluchting trekt door het verhaal, al kan er ook een zekere wrangheid zitten aan deze nieuwe situatie. In repetities kan je aandacht besteden aan subtiele shifts in houding, taal of gedrag, zodat het publiek ziet dat de ervaring effect heeft gehad. Kleine momenten van inzicht of verbinding zijn vaak krachtiger dan grote verklaringen, zoals Quasimodo die erkenning krijgt van Esmeralda. Dat levert een kort moment van menselijke waardigheid en verbinding op.

Terugkeer en transformatie

De held keert terug, anders dan hij vertrok.

In theater betekent dit het tonen van verandering, ontwikkeling of voldoening. Dat kan dramatisch zijn in een slotakte, maar even goed door in te zoomen op een nieuwe houding of een andere relatie tussen rollen. Het maakt duidelijk dat het verhaal een afgerond traject heeft doorlopen en dat personages gegroeid zijn. De twee meesters vergeven hun knecht Truffalino, en alle koppels kunnen trouwen. Applaus!

Van mythe naar repetitievloer

De Hero's Journey geeft structuur zonder creativiteit te beperken. In sommige toneelstukken zitten bijvoorbeeld het dieptepunt, de beloning en de transformatie allemaal kort na elkaar in de laatste scène. Gebruik de fases als startpunten voor scènes, improvisatie of analyse. Zo verbinden klassieke mythen en legenden zich met de praktijk op de vloer, en ontstaat theater dat beweegt en leeft.

DE SOUFFLEURS

In de rubriek ‘De Souffleurs’ laten we jou als theaterliefhebber aan het woord over het thema van dit magazine. Wil je meewerken aan het artikel voor de volgende editie? Hou onze sociale media, nieuwsbrief en website goed in de gaten.

WELKE LEGENDARISCHE VERHALEN BLIJVEN MAAR RONDGAAN IN JE GEZELSCHAP?

Jaren geleden, toen er nog grappen werden uitgehaald op scène, had een van de decorbouwers een muizenval aan de zijkant van het decor geplaatst. De opvoering van *Het gezin van Paemel* werd overtuigend gebracht door de spelers. Bij één van de scènes, de dochters lagen te slapen op het veld was het de bedoeling dat één van de spelers met de hand in de muizenval zou zitten... De muizenval sloeg dicht in de hand van de souffleur. Gelukkig zijn deze "grappen" niet meer van deze tijd.

MARTINE DE JAEGER

KURT VELGHE

‘In the old days’, in de jaren tachtig en negentig, werd er nog gefeest na de laatste voorstelling. Zo goed en zo lang dat je bij de bakker koffiekoeken kon gaan halen voor je naar huis ging.

ANJA COSSAER

In 2001 speelden we met ons gezelschap *Het fun...erarium* van Benny Baudewijns. Onze toenmalige regisseur Rudy had er niets beter op gevonden dan in het stuk een aantal mensen te laten ‘omkomen’ in een auto-ongeluk. Daarvoor zetten we een brandende auto op de koer en vroegen we de brandweer om die mee te helpen blussen. Het publiek kon dat tafereel gewoon door het raam volgen. Behoorlijk spectaculair, en een gebeurtenis waar we het nu nog geregeld over hebben. Er zijn zelfs enkele brandweermannen lid gebleven van ons gezelschap.

In ons gezelschap was er iemand die maar één zinnetje moest zeggen: "Bedankt mevrouw". Maar hij was zo gestresst dat hij op het ultieme moment "Bevrant medouw" zei. We lachen er al jaren mee en de bewuste acteur werkt enkel nog achter de schermen mee. Geen stress meer!

AGNES PICQUEUR

LEGENDARISCHE VERHALEN: VOLG DE SERIE *PAT VERTELT OP DOEK!*

Van legendarische premières en ontspoorde grappen tot technische rampen en iconische versprekingen. Elke vereniging heeft zo haar verhalen die jaren later nog altijd worden bovengehaald. Wie als geen ander weet hoe zulke legendes ontstaan, is Pat Van Hemelrijck. Pat groeide uit tot een van de opmerkelijkste figuren binnen het Vlaamse beeld- en objecttheater. DOEKI, het televisieprogramma van OPENDOEK, verzamelt zijn meest opvallende verhalen in de reeks *Pat Vertelt*.

Pat blikt terug op zijn uitzonderlijke artistieke parcours aan de hand van persoonlijke herinneringen en anekdotes. Samenwerkingen met onder meer Josse De Pauw en Raymond van het Groenewoud kleuren het verhaal van een generatie makers die met weinig middelen nieuwe vormen van theater ontwikkelden.

BEKIJK DE VOLLEDIGE REEKS OP DOEK!

RE PER TOIRE

Ieder nummer grasduinen we in de collectie van de Theaterbib van OPENDOEK, op zoek naar interessante teksten. Toch je ding niet gevonden? Neem dan een kijkje in onze catalogus. Alle besproken teksten kan je lenen via bib.opendoek.be.

We volgen de genderaanduidingen van personages zoals aangegeven door de auteurs.

BASTIAAN MALCORPS, TIMOTHY SCHEERLINCK, FERNAND COREMANS EN DE VLAAMSE TONEELAUTEURS (VTA)

Jibbe Willems

WAAR HET VLAKKE LAND GAAT PLOOIEN

“Het maakt niet uit waarheen je vlucht want je komt altijd terug naar ons.”

TRAGIKOMEDIE
1D/1H

Een man uit Nederlands Limburg krijgt bericht dat zijn moeder op sterven ligt. Samen met zijn hoogzwangere vriendin uit Belgisch Limburg vat hij een nachtelijke roadtrip aan van Berlijn, waar ze een betere toekomst zochten, naar de heimat, waar het sluiten van de mijnen voor uitzichtloze situaties zorgde. Tijdens hun reis reflecteren ze over vroeger en kijken ze vooruit op later. De roots kan men proberen te ontvluchten maar het lukt niet om ze te verloochenen.

Dit poëtische en humoristische verhaal met knappe dialogen is geschreven over Limburg, maar is toepasselijk op vele regio's. (Timothy Scheerlinck)

Caryl Churchill

HARTENWENS

“Ik denk echt dat wachten één van de moeilijkste dingen is.”

ABSURDE KOMEDIE
3D/2H

In *Hartenwens* zien we vader Brian, moeder Alice en tante Maisie wachten op de langverwachte thuiskomst van dochter Susy. Haar thuiskomst zorgt voor vreugde, maar ook voor spanning. Elk woord kan de hele situatie doen kantelen. En dat gebeurt dan ook. Telkens opnieuw zegt er iemand iets verkeerd, of wordt er iets verkeerd begrepen, en ontstaat er ruzie. En dan trekt Brian een nieuwe trui aan, en begint de scène van voor af aan.

Het korte gesprekje tussen Brian, Alie en Maisie begint tientallen keren opnieuw, soms doorbroken door absurde gebeurtenissen of ingrepen op de taal van de personages, soms doordat één van de kinderen binnenvalt. Het publiek krijgt een hele waaier aan mogelijke uitkomsten, en kan zelf bepalen welke versie van de personages de echte vader en moeder zouden kunnen zijn. De spelers krijgen de uitdaging hun personages in veelvoud neer te zetten. Voor de durvers! (Bastiaan Malcorps)

Ilja Leonard Pfeijffer

ALKIBIADES

“Geen man zal ooit een groot man zijn als hij niet ook een vrouw durft te zijn.”

DRAMA
4D/5H

De Atheense politicus, legeraanvoerder én adonis Alkibiades brengt de Atheense democratie om persoonlijke redenen ten val. In deze monoloog vertelt hij over zijn leven en zijn visie op staatsvormen. Zijn reflecties over de democratie, en vooral over haar kwetsbaarheid, klinken in een wereld waarin dictaturen in opmars zijn, herkenbaar in de oren.

Het meer dan 800 pagina's tellende boek van Pfeijffer werd door Koen Van Kaam tot een gebalde theatertekst bewerkt. In de versie van Theater Zuidpool neemt Sofie Declair op indrukwekkende wijze bijna alle rollen voor haar rekening. Maar dit stuk kan ook door negen verschillende spelers gebracht worden. (Timothy Scheerlinck)

Hilda Vleugels

AVE RENE

“Als fantasie werkelijkheid wordt!”

KOMEDIE
4D/4H

Een sprankelende komedie die zich afspeelt in een museum waar Romeinse standbeelden tot leven komen. Suppoost René leidt er een saai bestaan, tot zijn fantasie, of is het werkelijkheid, hem meesleept in een wereld vol intriges, humor en onverwachte liefde... Met levendige personages, herkenbare situaties en een flinke dosis volkse humor weet het stuk het publiek moeiteloos, van begin tot eind, te entertainen.

Een warme, speelse voorstelling die niet alleen doet lachen, maar ook een vleugje ontroering meebrengt. Een speelse mix van een Romeinse mythe met hedendaagse humor! Ideaal voor een gezellige theateravond. (VTA / Fernand Coremans)

Luc Kerkhofs

WIE VOEDERT DE KIEKENS?

“Leon Kiekens gaat snel rijk worden.”

KOMEDIE
6D/5H

Leon Kiekens wil op zijn pensioen een laatste slag slaan. Een grote stal waar hij 20.000 kippen kan vetmesten. Een detail is hij echter uit het oog verloren: een bouwaanvraag indienen bij Stedenbouw. Wanneer zij laten weten dat de dure stal moet afgebroken worden, neem Leon een drastische beslissing.

Deze avondvullende klucht kent kleurrijke personages en zal menige toneelavond opvrolijken. We willen hiermee auteur Luc Kerkhofs eren die helaas is overleden. Veel sterkte aan vrienden, familie en iedereen die al het geluk heeft gehad om met hem te mogen samenwerken.
(Timothy Scheerlinck)

Hella S. Haasse

EEN DRAAD IN HET DONKER

“Wie angst weet te hanteren als wapen, regeert de wereld.”

DRAMA
3D /5H

De dag van het offer is aangebroken in Kreta. Zeven mooie meisjes en zeven rijzige jonge mannen worden geofferd aan de Minotaurus om Kreta te behoeden van onheil. Een van de offers is Theseus, de zoon van de koning van Athene. Hij is groot, slank, dapper en blond als de zon. Om hem te redden vraagt Ariadne aan haar vader Minos, de koning van Kreta, om de offers af te schaffen. Om haar gerust te stellen biecht hij op dat de Minotaurus niet bestaat. Dat hij uitgevonden werd om Kreta roem, rijkdom en macht te bezorgen. De offers gaan helemaal geen strijd aan met een monster, ze komen om van angst in het labyrint waarvan niemand de uitgang vindt. Om Theseus te redden, geeft Ariadne hem een draad mee waardoor hij kan ontsnappen uit het doolhof. Daarna ontsnappen ze samen naar Athene. Ariadne hoopt dat Theseus haar kan helpen de wrede waarheid wereldkundig te maken, maar deze houdt de mythe liever in stand om zijn eigen politieke doeleinden te bereiken.

Dit toneelstuk speelt zich af in de klassieke oudheid maar legt op ingenieuze wijze de tactieken bloot die heersers nog steeds gebruiken om hun macht te vergroten en te bewaren.
(Timothy Scheerlinck)

Nine Van Haute

EEN KERST OM NOOIT TE VERGETEN

“Toeval bestaat niet ... het is een wondere nacht ... Kerstmis!”

KERSTVERHAAL
8D/6H OF 6D/8H OF 7D/7H

Een Kerst om nooit te vergeten is een hartverwarmend kerstverhaal dat moeiteloos laveert tussen komedie en ontroering, vol herkenbare bewonersperikelen, een ensemblestuk dat uitgroeit tot een warme ode aan solidariteit en menselijkheid. Kortom een stuk dat alles in zich heeft om een breed publiek aan te spreken. In de setting van residentie De Rozentuin krijgt ieder personage ruimte om te schitteren: van de roddelende Valerie tot de naïeve, maar goedhartige Nadine en de kordate Brigitte. De dialogen zijn levendig, vaak geestig en doorspekt met herkenbare kleine conflicten. Het achtergrondverhaal van Maxym, de zogenaamde overvaller, geeft het stuk een extra dimensie, inspelend op de actualiteit.

Met voldoende charme en humor en een duidelijke boodschap stuurt dit stuk zijn publiek met een warm gevoel naar huis. (Fernand Coremans)

Stefan Hertmans

ANTIGONE IN MOLENBEEK

“Ik weet niet meer waar ik nog vrede zoeken moet.”

MONOLOOG
1D

Nouria, een rechtenstudente, wil haar overleden broer begraven. Deze geradicaliseerde broer was naar het Midden-Oosten getrokken om te vechten voor IS en is omgekomen bij een terroristische aanslag. Van de politie moet ze geen hulp verwachten. Wanneer ze verneemt dat zijn lijk in het Forensisch Centrum ligt, breekt ze het gebouw binnen. Ze wordt betrapt en opgepakt. In haar strijd om rechtvaardigheid loopt ze tegen de grenzen van het recht aan.

Met deze poëtische tekst herschreef Stefan Hertmans de klassieker Antigone. Van het oude Griekenland transfereert hij haar naar het België van de 21e eeuw. (Timothy Scheerlinck)

Geregeld in je mailbox: een overzicht van recent toegevoegde theaterteksten, leestips en ander nieuws uit de Theaterbib van OPENDOEK. Abonneer je via opendoek.be/theaterbib

DIA/LOOG

Elke editie schrijft een auteur van OPENDOEK-magazine een korte dialoog om je toneelkunsten mee te oefenen tijdens een repetitie of een dramales. Deze keer is het opnieuw aan Rune Wittouck, freelance dramaturg en theaterdocent, en student Drama: Regie & Schrijven aan het RITCS Brussel. “Hoe neem en behoud je de aandacht? De dialoog vormt een speelse oefening op het schakelen tussen vertelling naar het publiek en interactie met een medeverteller?”

LEGENDARISCH, MAAR NIET ECHT

A	Lang, lang geleden was er eens iemand die iets heel wonderlijks had gedaan. Het is echt een legendarische figuur	A	Laat mij verder vertellen
B	Een man	B	Oké...
A	Wat?	A	Alles ging super goed. Tot plots...
B	De legendarische figuur was een man	B	Een tegenslag
A	Ja...	A	Exact
B	Niet onbelangrijk. Ik wilde dat er gewoon even bij zeggen. Vertel verder	B	Alles leek verloren
A	Oké...	A	Hij zat helemaal vast en er was geen weg meer terug
B	En die figuur –	B	Verschrikkelijk
A	Die man	A	Zijn situatie zag er echt niet best uit
B	En die man, had dus iets heel wonderlijks gedaan	B	‘Zou het nog goed komen, ja of nee?’
A	Zo wonderlijk dat wij het blijkbaar nu aan jullie moeten vertellen	A	Maar toen ineens, uit het niets... kreeg hij een geniale ingeving en bedacht hij bij zichzelf: ‘misschien kan ik eens –
B	Exact. Hij had bergen beklommen, stormen doorstaan en zelfs –	B	Maar toen zei één van zijn reisgenoten tegen hem: ‘misschien kunnen we eens kijken of dat geen idee is’
A	Maar hij deed dat niet alleen... Samen met –	A	Zo ging het helemaal niet
B	Wat?	B	Een vrouw, trouwens
A	Hij deed dat niet alleen...	A	Wat?
B	Dat doet er niet toe	B	Er was een vrouw met hem mee. En die zag hoe alles fout liep... hoe de man in blinde trots, in hoogmoed, niet doorhad hoe het allemaal eigenlijk in elkaar zat
A	Jawel	A	Maar het was uiteindelijk wel hij die het dan deed, de wonderlijke daad
B	Voor de legende is dat niet van belang. De nevenfiguren rond hem zijn hier even niet de hoofdzak	B	Ja, dat is wat er geschreven staat
A	Denk jij dat echt?	A	Voila
B	Wat?	B	Maar wat er geschreven staat is niet per se waar
A	Dat van die nevenfiguren	A	Het is een verhaaltje... Of alles nu helemaal waar is of niet, daar geraken de mensen wel over hoor.
B	Het doet er niet toe, zeg ik u. Het bijzondere is net wat die figuur, die man dus had gedaan. Van- daar deze legende		Mag ik mijn legende nog afmaken?
A	Maar die man had dat dus niet alleen gedaan, zeg ik u	B	Ga uw gang
		A	Nee, 't is al goed

ANTWERPEN ALS PODIUM VOOR DE WERELD

Ben je nieuwsgierig naar hoe theater in de vrije tijd wordt beleefd in de rest van de wereld? Hoe wordt theater voor kinderen en jongeren elders gemaakt, en welke ideeën kunnen hier nieuwe impulsen geven? Rep je eind augustus naar Antwerpen voor de allereerste editie van Louder Together, een uniek nieuw festival dat OPENDOEK organiseert in samenwerking met vele lokale en internationale partners.

Van **21 tot 30 augustus** krijg je tien dagen lang een bijzondere variatie aan podiumkunsten te zien: theater, dans, circus en performance door meer dan 200 jonge performers uit zestien landen en alle hoeken van de wereld: elk continent is aanwezig.

Naast de vele voorstellingen krijg je tien dagen lang de kans om te genieten van een volledig **gratis randprogramma**, met concerten, workshops en tal van andere activiteiten. De plaats van afspraak is Theater Elckerlyc, die haar majestueuze kerkfoyer ter beschikking stelt als festivalcentrum. Hun theaterzaal ontvangt daarnaast een groot aantal avondvoorstellingen.

Maak je klaar voor een **theatertour door Antwerpen**, want ook hetpaleis, De Studio en DE

SINGEL ontvangen onze **internationale kinder- en jongerenvoorstellingen**. Als kers op de taart krijg je buiten het historische stadscentrum op Linkeroever twee bijzondere evenementen: op het strand van Sint-Anneke staat een voorstelling over water centraal, en in het restaurant van chef Seppe Nobels worden we ontvangen voor een uniek netwerkdiner.

Dialogo zit in het DNA van Louder Together verweven. Louder Together combineert twee grote internationale evenementen: het *World's Children and Youth Performing Arts Festival* en *ITAC8*, de achtste editie van de International Teaching Artist Conference. Deze conferentie brengt kunstenaars van over de hele wereld naar DE SINGEL en het Koninklijk Conservatorium, en werpt een blik op hun artistieke, participatieve praktijk. Met deze aanpak zetten zij zich

“Het gaat over meer dan kinderen op een podium die leuke dingen doen. Die expressie heeft impact.”

in voor de brede samenleving: van onderwijs tot jeugd, zorg en welzijn. Zo dragen zij bij aan meer creatieve, inclusieve en veerkrachtige samenlevingen. Een kruisbestuiving die bij uitstek inspirerend is voor lokale kunstenaars en leerkrachten uit het deeltijds kunstonderwijs.

Louder Together kiest resoluut voor **verbinding** en **samenwerking**: in het opzet van de ITAC8-conferentie, in de brede programmatie van het festival met voorstellingen die buiten de traditionele paden bewegen, en in de keuze voor een allround **toegankelijk en inclusief parcours** met democratische prijzen.

Met *Louder Together* toont OPENDOEK dat theater in de vrije tijd ook een venster op de wereld kan zijn, en een voortrekker voor brede, maatschappelijke veranderingen die vertrekken vanuit kunst en creativiteit.

Vind het volledige programma en tickets op de website van Louder Together: www.loudertogether.art

Interesse om Louder Together te steunen of mee te werken?

We zoeken

- Jonge performers en techniekers voor de openingsvoorstelling in samenwerking met choreograaf en theatermaker Hippolyte Bohouo
- Vrijwilligers voor uiteenlopende taken: onthaal, catering, begeleiding, zaalwerking, jongerenredactie
- Gastgezinnen die kinderen en jongeren uit verre landen een warme thuis willen geven tijdens de duur van het festival
- Liever een financiële bijdrage?

Contacteer info@loudertogether.art
We nemen snel contact met je op!

NIEUWE STEMMEN, NIEUWE PERSPECTIEVEN

In het kader van Louder Together sprak OPENDOEK met Nils Hanraets, die in 2025 de 35ste editie van het World Festival of Children's Theatre organiseerde in Lingen, in de Noord-Duitse deelstaat Nedersaksen. Hij is er ook de directeur van het Theaterpädagogische Zentrum (TPZ).

Sinds 1990 wordt dit tweejaarlijkse treffen voor kindtheater afwisselend georganiseerd in Lingen en een andere stad in de wereld. Eind augustus is Antwerpen aan de beurt. Nils geeft met veel enthousiasme de fakkel door en kijkt vooruit naar de accenten die OPENDOEK zal leggen in de nieuwe Louder Together-formule.

Er verandert immers wel wat. De focus verschuift bijvoorbeeld bewust van kindtheater naar jongeren in bredere zin. Dat heeft niet alleen praktische redenen – verre internationale reizen zijn niet evident voor erg jonge kinderen – maar sluit ook aan bij een evolutie die ook in Lingen al voelbaar werd. Jongeren eisen steeds nadrukkelijker hun plaats op en willen mee vorm geven aan de wereld rondom hen. Volgens Hanraets werd die nood alleen maar sterker na de pandemie. “Hey, hier zijn we,” vat hij die houding samen. “Wat doen jullie met deze wereld, en waarom betrekken jullie ons niet meer?”

Die gedachte klinkt door in de naam Louder Together: het festival wil jonge stemmen zichtbaar en hoorbaar maken. Niet toevallig werd de allereerste editie van het festival in 1990 georganiseerd onder de noemer *Dialogue among Civilisations*. Voor Hanraets ligt precies daar al jarenlang de kracht van het festival. Wanneer jongeren uit verschillende culturen elkaar ontmoeten, ontstaan nieuwe perspectieven. Andere speelstijlen, andere verhalen en andere theatertalen dagen vanzelfsprekendheden uit en verruimen de blik op wat theater kan zijn.

Louder Together kiest dan ook bewust voor voorstellingen die inspelen op actuele thema's en nieuwe vormen verkennen, in plaats van veilige of voorspelbare keuzes. In Duitsland leeft soms nog de gedachte dat kindtheater leuk en vrolijk moet zijn. Terwijl het superbelangrijk is om de echte meerwaarde en impact van die artistieke expressie te onderzoeken en te benadrukken. “Het gaat over meer dan kinderen op een podium die leuke dingen doen,” benadrukt Hanraets. “Die artistieke expressie heeft impact.” Het festival wil jongeren een stem geven en tonen hoe theater gesprekken opent over de wereld waarin zij opgroeien.

Volgens Hanraets ontstaat echte impact wanneer een festival zich openstelt voor ontmoeting en samenwerking. “Leer elkaar eerst kennen. Vanuit dat contact kunnen nieuwe dingen groeien.” Wat uiteindelijk blijft hangen, zijn niet alleen de voorstellingen zelf, maar vooral de ontmoetingen errond. Net het contact tussen jongeren, makers, vrijwilligers, gastgezinnen en publiek maakt van Louder Together meer dan een reeks voorstellingen alleen.

OPENDOEK trekt deze kaart voluit: het festival wordt een plek waar jongeren uit de hele wereld samenkomen om verhalen te delen, elkaar uit te dagen en nieuwe manieren van kijken te ontdekken.

SPOTS OP WEST

9 — 12
JULI 2016

Theaterfestival Westouter

WWW.OPENDOEK.BE/SPOTSOPWEST

OPEN
DOEK

Vlaanderen
verbeelding werkt

Heuvelland

V.U.: JOKE QUAGHEBEUR, ITALIËLEI 6, 2000 ANTWERPEN - ONTWERP: PJOTR